

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
T 070 351 6171
www.minvenw.nl

**Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016**

**Uw kenmerk
32698-3/2012D22023**

Bijlage(n)
-

Datum 13 juni 2012
Onderwerp Aanbieding antwoorden op vragen Grote Projecten Water

Geachte voorzitter,

Hierbij beantwoord ik mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, de lijsten van feitelijke vragen van de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu, gesteld op 24 mei jl. over:

- de eerste voortgangsrapportage Hoogwaterbeschermingsprogramma (Kamerstuk 32698, nr. 3)
- de 19^e voortgangsrapportage Ruimte voor de Rivier (Kamerstuk 30080, nr.58)
- de 21^e voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas (Kamerstuk 18106, nr.211).

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Joop Atsma

Antwoorden op vragen over de eerste voortgangsrapportage Hoogwaterbeschermingsprogramma (Kamerstuk 32698, nr. 3)

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 1

Waarom wordt projecten in de voortgangsrapportage (VGR) er slechts voor een klein deel van de projecten summier een toelichting gegeven? Waarom is de informatie over de afzonderlijke projecten in de VGR beperkter dan in de basisrapportage (Kamerstuk nr. 27 625 nr. 237)? Bent u bereid deze omissie te repareren? Zo ja, op welke wijze?

Antwoord 1

Zoals aangegeven in mijn reactie op de uitgangspuntennotitie (27 625, nr. 195) hecht ik net als uw Kamer aan compacte rapportages. Zoals gebruikelijk worden in de voortgangsrapportages enkel de wijzigingen in de basisreferenties ten opzichte van de basisrapportage gemeld, evenals relevante en risicovolle projecten en aspecten binnen het programma. De basisrapportage vormde daarop als startpunt van HWBP-2 als Groot Project een uitzondering.

Vraag 2

Kunt u een inhoudelijk overzicht geven van de voortgang van álle projecten in deze verslagperiode (1 juli 2011-31 december 2011), ook van de projecten die nu niet worden toegelicht? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Zie antwoord op vraag 1.

Vraag 3

Kunt u dit overzicht in de volgende voortgangsrapportages standaard opnemen?

Antwoord 3

Zie antwoord op vraag 1.

Vraag 4

Kunt u ook de financiële informatie per project afzonderlijk aangeven?

Antwoord 4

Dat is niet mogelijk gezien het feit dat het om marktgevoelige informatie gaat, zoals eerder in de richting van uw Kamer aangegeven (27 625, nr. 195).

Vraag 5

Kunt u in het vervolg bij elke VGR een accountantsrapportage toevoegen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Daarmee zou dan worden afgeweken van de werkwijze van de overige grote projecten, zoals eerder in de richting van uw Kamer aangegeven (27 625, nr. 195).

Vraag 6

Kunt u ingaan op de synergiemogelijkheden die er bij de verschillende projecten nog zijn via combinaties met natuur, natuurmaatregelen en recreatie en hoe dit de projectkosten beïnvloedt?

Antwoord 6

Bij enkele projecten die zich momenteel nog in de planstudiefase bevinden worden synergiemogelijkheden onderzocht.

Uit het budget van HWBP-2 wordt alleen de veiligheid gefinancierd, op basis van een referentievariant. Meerkosten zijn voor derden. Synergie leidt dus in principe niet tot een wijziging van de kosten voor het HWBP-2.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 7

Kunt u een toelichting geven op de problemen die de Departementale Auditdienst signaleert in de relatie tussen de scope van projecten en de bijbehorende projectramingen?

Antwoord 7

De departementale Auditdienst constateerde een mogelijk verschil tussen kostenramingen van projecten en de technische oplossingen die voor een dijkverbetering werden gekozen.

Bij de formele contactmomenten tussen programmabureau en beheerder wordt daarom nu nadrukkelijk bezien in hoeverre de technische oplossing aansluit bij de raming, indachtig de subsidiecriteria sober en doelmatig.

Vraag 8

Is er al een oordeel gevormd over of de onafhankelijke review van de projectraming voorafgaand aan de beschikking van de subsidie voor een project, een externe review zou moeten zijn, zoals aangekondigd in de basisrapportage?

Antwoord 8

Er is een oordeel gevormd over de onafhankelijke review van de projectramingen. Hierbij is beoordeeld dat het uitvoeren van een externe review het meest effectief is bij de projecten waarin een groot volume omgaat. Projecten van grote financiële omvang worden daarom bij de aanvraag van de subsidiebeschikking voorzien van een onafhankelijke externe review.

Vraag 9

Hoe groot zijn de scopewijzigingen die beheerders bij vijf projecten hebben voorgesteld en tot welk budgettaire consequenties kunnen ze leiden?

Antwoord 9

Het gaat in totaal om circa 8 km extra. Wanneer deze verzoeken niet worden gehonoreerd, betekent dit een daling van de kosten omdat de extra scope van de projecten voorzichtigheidshalve al was meegenomen in de raming van HWBP-2.

Vraag 10

Zijn er al besluiten genomen over deze voorstellen tot scopewijziging? Zo ja, welke?

Antwoord 10

Momenteel wordt gewerkt aan de afronding van de besluitvorming. Zoals aangegeven zullen deze besluiten ten tijde van VGR 2 worden toegelicht.

Vraag 11

Welk budget zou er ongeveer gemoeid zijn met het realiseren van de drie projecten in het achterland van de Maeslantkering, die mogelijk alsnog aan de veiligheidseisen blijken te voldoen? Zijn deze projecten meegenomen in de raming voor het HWBP-2? Zo nee, waar zouden de financiële middelen voor deze projecten vandaan komen, mochten ze toch niet blijken te voldoen?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 11

Deze drie projecten zijn slechts ten dele opgenomen in de raming voor HWBP-2. Mochten alle drie de projecten worden uitgevoerd in het kader van HWBP-2, zal daarvoor een deel van de post onvoorzien worden aangesproken. Een grove schatting is dat het gaat om circa € 10 mln.

Vraag 12

Waarom kondigt u wel aan de Kamer te zullen informeren over concrete maatregelen voor de vijf projecten waarvoor in de eerste verslagperiode een mijlpaal niet gehaald is, maar niet voor de andere drie projecten die volgens de VGR mogelijk met vertraging te maken krijgen?

Antwoord 12

Dit betreffen prognoses: ontwikkelingen die mogelijk kunnen leiden tot vertraging. Er is bij deze drie projecten dus nog geen vertraging opgetreden. Beheerders stellen, in overleg met het programmabureau, alles in het werk om het daadwerkelijk niet halen van mijlpalen te voorkomen.

Vraag 13

Welke maatregelen gaat u nemen ter versnelling van de projecten Noorderstrand Schouwen, Ipenslotersluis en Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam, waar sprake is van vertraging en waarover u niet aankondigt de Kamer in de volgende VGR te zullen informeren?

Antwoord 13

Zoals aangegeven in de basisrapportage zijn de sturingsmogelijkheden voor het Rijk beperkt. Beheerders zijn primair verantwoordelijk voor maatregelen om eventuele vertraging van projecten te voorkomen. Het Rijk zal dit proces faciliteren en de getroffen maatregelen beoordelen.

Vraag 14

Is de gemelde vertraging bij het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam een nieuwe vertraging bovenop de vertraging die al was voorzien en die ertoe leidde dat het project naar verwachting pas in het tweede kwartaal van 2021 zou worden opgeleverd? Kan de gemelde vertraging ertoe leiden dat dit project nog later dan het tweede kwartaal van 2021 wordt opgeleverd?

Antwoord 14

Nee, het gaat niet om een nieuwe vertraging.

Over eventuele verschuivingen van de einddatum is nog geen gefundeerde uitspraak te doen. Een en ander is afhankelijk van onderzoek naar de sterkte van veenondergrond dat momenteel wordt afgerond. Dit zou er toe kunnen leiden dat delen van het project gefaseerd worden uitgevoerd.

Vraag 15

Streeft u naar versnelling van de realisatie van de vijf projecten waarvan voorzien is dat ze pas na 2017 opgeleverd zullen worden? Zo ja, hoe spant u zich concreet daarvoor in bij de projecten Waddenzeedijk Texel, Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam en Houtribdijk?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 15

Samen met beheerders zal gestreefd worden naar versnelling.

Zie antwoord op vraag 13 voor de projecten in beheer bij waterschappen (Waddenzeedijk Texel en Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam).

Wat betreft de Houtribdijk heb ik de opdracht gegeven de uitvoering van het project te versnellen waardoor oplevering in 2017 gehaald kan worden.

Vraag 16

Kunt u toelichten welke concrete risico's van toepassing zijn op programmaniveau?

Antwoord 16

De risico's van toepassing op programmaniveau zijn opgenomen in de eerste voortgangsrapportage, paragraaf 5.3. Het betreft:

- Projectbeheersing: een nog niet volledig toegespitste en uitgekristalliseerde beheersing kan leiden tot extra kosten. Voor dit risico is op programmaniveau een post gereserveerd van €110 mln.
- Afwijkende varianten: dit betreft projecten waarbij mogelijk voor een andere (en duurdere) variant moet worden gekozen dan waarmee in de raming rekening is gehouden. Hiervoor is een bedrag van € 39 mln. gereserveerd.
- Overige risico's: de overige risico's betreffen twee generieke risico's met een beperkte financiële omvang. Eén risico heeft betrekking op onvoldoende borging of monitoring gedurende de uitvoering waardoor de veiligheidsnorm niet behaald wordt. Het andere risico heeft betrekking op onderdelen die robuuster dan noodzakelijk worden ontworpen, waardoor onnodig hoge kosten worden gemaakt.
- Onbenoemde risico's: er zijn onbenoemde risico's die op geen enkele manier zijn te voorzien. De financiële waarde hiervan is berekend als een percentage van de projectkosten.

Vraag 17

Welke financiële beheersmaatregelen kunt u hiervoor inzetten?

Antwoord 17

Op programmaniveau is een post onvoorzien gereserveerd. Deze bestaat uit een aantal benoemde, endogene risico's, een bedrag voor de onbenoemde risico's en enkele financieel technische bijstellingen.

De post onvoorzien op programmaniveau bedraagt € 212 mln. en kan worden aangewend om programmarisico's te beheersen. Tabel 8 van de voortgangsrapportage geeft de opbouw van de programmaraming weer, met daarin de posten onvoorzien.

Vraag 18

Over welke financiële beheersmaatregelen beschikken de beheerders?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Antwoord 18

Op projectniveau is een post onvoorzien gereserveerd. Deze post bedraagt in totaal € 531 mln. en kan worden aangewend om projectrisico's te beheersen en af te dekken. Tabel 8 van de voortgangsrapportage geeft de opbouw van de programmaring weer, met daarin de posten onvoorzien.

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 19

Kan de Kamer inzicht krijgen in de top 10 van de risico's voor het HWBP-2, zowel programmarisico's als de top 10 per project (kans x gevolg)?

Antwoord 19

Binnen het programma HWBP-2 vindt risicomanagement plaats op programma- en projectniveau. Op zowel programma- als projectniveau resulteert dit in identificatie en waardering van risico's (inclusief een top 10), alsmede in de identificatie van risicobeheersende maatregelen. De kernpunten van risico's en risicobeheersing op zowel programma- als projectniveau staan opgenomen in hoofdstuk 5 van de voortgangsrapportage.

Conform mijn reactie op de uitgangspuntennotitie groot project HWBP-2 (27 625, nr. 195) zijn op programmaniveau de belangrijkste risico's gerapporteerd, evenals de bijbehorende beheersmaatregelen. Dit als uitwerking van het streven naar een goede balans tussen de gewenste informatiedichtheid enerzijds en de omvang anderzijds. Het verstrekken van de top 10 risico's op zowel programma- als projectniveau (resultierend in een lijst van enige honderden risico's) sluit in mijn ogen niet aan op dit uitgangspunt.

Vraag 20

Heeft u al onderzocht in hoeverre er raakvlakken zijn tussen de uitkomsten van de Derde Toetsing en het HWBP-2, zoals u heeft aangekondigd in Kamerstuk 27625, nr. 252? Zo ja, wat zijn daarvan de resultaten? Zo nee, wanneer kan de Kamer de resultaten daarvan tegemoet zien?

Antwoord 20

Enkele beheerders willen mogelijk anticiperen op de resultaten uit de Derde Toetsing en de verbeteropgave combineren met een project uit HWBP-2. Zoals al meerdere malen in uw richting aangegeven, geldt voor het aanvullende tracé dan het (financiële) regime van het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma (nHWBP). Uw Kamer zal hierover in het kader van de ontwikkeling van de lijst met projecten van nHWBP worden geïnformeerd.

Vraag 21

In hoeverre hebben de resultaten van de Derde Toetsing consequenties voor HWBP-2; is het niet zo dat de resultaten input bieden voor HWBP-3?

Antwoord 21

In principe wijzigt HWBP-2 niet als gevolg van Derde Toetsing. Zie verder het antwoord op vraag 20.

Vraag 22

Zijn er door beheerders al verzoeken ingediend om verbeterwerken naar aanleiding van de Derde Toetsing mee te nemen in het HWBP-2? Zo ja, hoeveel?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Antwoord 22

In de basisrapportage staan vijf projecten waarvan de scope nog niet volledig was uitgekristalliseerd. Bij vier van de vijf projecten bevat het voorstel voor scope aanpassing uitbreidingen naar aanleiding van resultaten van de derde toetsronde.

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 23

Kunt u een inschatting geven van de kans dat deze (ingediende en verwachte) verzoeken worden ingewilligd en van de gevolgen die dat met zich mee zal brengen voor de planning van het HWBP-2? Welke financiële consequenties zal dat hebben voor het budget van het HWBP-3?

Antwoord 23

Uitgangspunt is dat alle afgekeurde dijkvakken uit de Derde Toetsing, mits de beheerder daartoe een aanvraag indient, deel uitmaken van nHWBP.

Binnenkort neem ik een besluit over de ingediende scopewijzigingen. U wordt hierover geïnformeerd bij VGR2. Er zijn geen consequenties voor het budget van nHWBP. Conform de Rijksbegroting voor 2012 bedraagt dit € 558 mln. tot 2020 en daarna € 362 mln. per jaar. Dit is in lijn met de afspraken uit het Bestuursakkoord Water. Eventuele consequenties voor de planning van HWBP-2 zijn niet bekend.

Vraag 24

Verwacht u (nog meer) verzoeken van beheerders om verbeterwerken naar aanleiding van de Derde Toetsing mee te nemen in het HWBP-2?

Antwoord 24

Ja, er zijn enkele signalen van beheerders ontvangen. Dit heeft zich nog niet vertaald in formele scopeverzoeken. Ik kan niet inschatten of deze verzoeken alsnog zullen worden ingediend.

Vraag 25

Zijn de resultaten al bekend van de verificatie van de negen projecten die volgens de beheerders alsnog aan de norm voldoen, op basis van de Derde Toetsing?

Antwoord 25

De resultaten van de verificatie van de negen projecten die volgens de beheerders aan de alsnog aan de norm voldoen, zijn nog niet volledig bekend. Naar verwachting kan ik u hierover in de volgende VGR informeren.

Vraag 26

Wanneer kan de Tweede Kamer nieuwe ramingen verwachten ten aanzien van het totale budget voor het HWBP-2? Kunt u toezeggen dat alle mogelijke mee- en tegenvallers, zoals onder andere beschreven in paragraaf 6.3 van de VGR, in de ramingen van de volgende VGR worden meegenomen?

Antwoord 26

In iedere VGR ontvangt uw Kamer een geactualiseerde raming van HWBP-2.

Pas wanneer mee- en tegenvallers daadwerkelijk zijn opgetreden, en zijn vastgelegd tijdens formele contactmomenten tussen beheerder en programmabureau, zullen deze worden meegenomen in de raming.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Het budget wordt in de Begroting 2013 gepresenteerd. Daarbij zal het verschil tussen de raming uit de basisrapportage en het budget uit de Begroting 2012, conform afspraken in het Bestuursakkoord water, worden gedoteerd aan nHWBP.

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Paragraaf 6.3 betreffen slechts prognoses. Zie ook het antwoord op vraag 12.

Vraag 27

Kunt u in algemene zin uitleggen wat het verschil is tussen de budgetreeks (in tabel 6) en de kasreeks (in tabel 12)?

Vraag 28

Kunt u uitleggen waarom de bedragen in de kasreeks -tabel12- naar achteren schuiven, terwijl hiervan in het programmabudget -tabel 6- nauwelijks sprake is?

Antwoord 27 en 28

De budgetreeks laat het beschikbare budget in de begroting in de jaren zien. De kasreeks laat de verwachte uitgaven in de jaren zien, gekoppeld aan de raming. Tussen budget en kasreeks van HWBP-2 kan enig verschil zitten. Bij de Begroting 2013 zullen budget en kasreeks meer passend worden gemaakt.

Vraag 29

Kunt u aangeven waarom het budget voor 2012 in de kasreeks (tabel 12) ten opzichte van de basisrapportage met € 131 miljoen neerwaarts wordt bijgesteld, terwijl het budget voor 2012 in de budgetreeks (tabel 6) met € 26 miljoen opwaarts wordt bijgesteld? Kunt u de vergelijking tussen beide tabellen ook maken voor de overige genoemde jaartallen? Wat betekenen de verschillen beleidsmatig en financieel voor het HWBP-2?

Antwoord 29

De neerwaartse bijstelling van € 131 mln. in tabel 12 betreft een aanpassing naar aanleiding van nieuwe plannings van de projecten. De opwaartse bijstelling van € 26 mln. heeft te maken met niet gerealiseerde uitgaven in 2011. De budgetreeks wordt in de begrotingscyclus periodiek zo goed mogelijk passend gemaakt met de kasreeks. Een vergelijking voor overige jaren is weinig zinvol. Kasreeksen wijzigen continu, zeker bij een programma met 89 projecten.

Vraag 30

Welke projecten liggen ten grondslag aan de stijging van de budgetreeks in 2012 (tabel 6) van € 214 in de basisrapportage tot € 240 miljoen in de VGR? Kunt u hiervan per project een uitsplitsing geven? Kunt u dit tevens doen voor de daling van de budgetreeks in 2011?

Antwoord 30

De stijging in de budgetreeks wordt veroorzaakt door de Slotwet 2011 ((Slotwet 2012, Staatsblad 2011, nr. 487). Zie hiervoor de toelichting in paragraaf 6.1.

De daling wordt veroorzaakt door vertragingen van enkele projecten.

Vraag 31.

Worden de budgetten in tabel 12 naar achteren geschoven omdat projecten in het HWBP-2 zijn vertraagd, of kunnen deze projecten pas later worden uitgevoerd omdat er budgettaire middelen nodig waren voor de financiering van projecten buiten het HWBP, mogelijk zelfs op andere begrotingsartikelen? Kunt u bij dit antwoord de temporisering van de Houtribdijk vanwege budgettaire redenen (pag. 13 van de VGR) betrekken?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 31

Vertraging van projecten hebben een aanpassing van de budgetreeks tot gevolg, niet andersom.

Verschuivingen hebben geen verband met andere uitgaven buiten HWBP-2. Het budget van HWBP-2 is door de afspraken uit het Bestuursakkoord Water immers geormerkt. De Houtribdijk was getemporeerd. Nu er weer voldoende budget is wordt het project weer opgestart.

Vraag 32.

Kunt u op projectniveau aangeven welke mutaties ten grondslag liggen aan de wijzigingen in de kasreeks (tabel 12) ten opzichte van de basisrapportage? Welke grotere, complexe projecten gaan naar verwachting later van start dan tot nu toe werd voorzien?

Antwoord 32

Mutaties in de projecten Eemdijk, Ameland, Zwakke Schakels liggen ten grondslag aan de wijzigingen in de kasreeks ten opzichte van de basisrapportage. Alle projecten waarvan de uitvoering nog moet starten zijn grote, complexe projecten. De projecten die het betreft staan in tabel 3 op pagina 18-19 en van VGR1.

Vraag 33.

Hoe verklaart u dat in uw aanbiedingsbrief (Tweede Kamer, 32698, nr. 3) wordt gesproken van een programmaring van € 3.156 miljoen, terwijl in tabel 12 van de VGR wordt gesproken over een bedrag van € 3.146 miljoen?

Antwoord 33

De raming van € 3.156 mln. uit de aanbiedingsbrief is correct. Dit bedrag had dus ook in tabel 12 moeten staan.

Vraag 34.

Kunt u de kasraming onder het jaar 2017 en volgende in tabel 12 uitsplitsen naar de jaren 2017 t/m 2021? Kunt u deze reeks ook uitsplitsen naar de verschillende onderliggende projecten?

Antwoord 34

Er is voldoende budget voor het HWBP2. De exacte kasbehoefte per jaar is afhankelijk van de plannings van de individuele projecten. De bedragen onder 2017 en verder zijn aan meer fluctuaties onderhevig dan de bedragen in de kasraming van de komende paar jaar. Dat vormt de belangrijkste reden waarom budgetten vanaf 2017 als een bedrag worden gepresenteerd. In de begroting 2013 wordt een voorstel gedaan om te komen tot meer transparantie over kasbudget, het HWBP2 maakt daar onderdeel van uit.

Vraag 35.

Welke consequenties heeft de doorloop van de kasraming na 2017 voor de einddatum en (financiële) afronding van het HWBP-2? Kan men op basis van de kasreeks in tabel 12 concluderen dat de realisatie van het gehele HWBP-2 vertraging oploopt, gezien het feit dat de kasreeks naar achteren schuift?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 35

Nee, het is juist andersom. Er treedt vertraging van de projecten op, hetgeen effect heeft op de kasreeks van de verwachte uitgaven. De budgetreeks in de begroting wordt hierop aangepast.

Het geld stond deels nog niet in de goede jaren. Ook betreft het voornamelijk eindafrekeningen van projecten die in 2016 en 2017 gereed zijn. Tot slot is een aanzienlijk deel van het programmaonvoorzien van HWBP-2 in de jaren 2020-2021 neergezet.

Vraag 36.

Kunt u aangeven hoeveel financiële middelen benodigd zijn voor het HWBP-3? Kunt u daarbij ook de Derde Toetsing betrekken?

Antwoord 36

Een goede kostenraming is nog niet te maken, omdat de kosten van het nieuwe HWBP (nHWBP) sterk afhankelijk zijn van welke oplossing voor de versterking wordt gekozen en de uitkomsten van de verlengde derde toetsing. Zoals door de commissie Ten Heuvelhof geadviseerd en vermeld in mijn brief van 29 november 2011 (31710, nr. 22) ga ik het programma en de kostenraming de komende periode zorgvuldig uitwerken. De eerste versie van het nHWBP zal in 2014 gereed zijn. Dit programma zal deel uitmaken van het Deltaplan Waterveiligheid dat in 2014 aan uw Kamer zal worden aangeboden.

Vraag 37.

Kunt u aangeven welke middelen reeds beschikbaar zijn voor het HWBP-3? Is het HWBP-3 voldoende afgefinancierd?

Antwoord 37

Conform de Rijksbegroting voor 2012 is er tot en met 2020 een bedrag van € 558 mln. beschikbaar voor nHWBP. Vanaf 2020 is conform het Bestuursakkoord Water een bedrag van € 362 mln. per jaar beschikbaar (inclusief de bijdrage van de waterschappen) voor versterking van primaire keringen in beheer van de waterschappen. Voor de versterking van Rijkskeringen zijn vanaf 2020 middelen in de begroting gereserveerd. Met de afspraken uit het Bestuursakkoord Water is de bekostiging van nHWBP structureel geborgd. De benodigde tijd om de opgave van nHWBP aan te pakken, is afhankelijk van de uiteindelijke kosten van de maatregelen. Zoals bij vraag 36 aangegeven wordt een goede kostenraming de komende periode nader uitgewerkt.

Vraag 38.

Welke relatie hebben de financiële middelen die betrekking hebben op de vertraagde projecten na 2017 uit het HWBP-2 met de financiering van het HWBP-3?

Antwoord 38

In het Bestuursakkoord Water zijn afspraken gemaakt over de middelen die jaarlijks door het Rijk en de waterschappen beschikbaar worden gesteld voor het HWBP. Afsproken is dat met deze middelen eerst het lopende HWBP-2 wordt afgerond. Het resterende budget is beschikbaar voor het nieuwe HWBP. Derhalve zijn er geen consequenties voor de financiering van nHWBP.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoorden op vragen over de 19^e voortgangsrapportage Ruimte voor de Rivier (Kamerstuk 30080, nr.58)

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 1.

Kunt u conform de motie Lucas (TK 32 500 A, nr. 44) alsnog helder onderscheid maken in opgaven rondom waterveiligheid en zoetwatervoorraad en ambities op andere beleidsterreinen en bij de financiële verantwoording dit onderscheid ook inzichtelijk maken?

Antwoord 1

Het PKB-budget voor Ruimte voor de Rivier wordt besteed aan de maatregelen die nodig zijn voor de waterveiligheid. Maatregelen ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit, die los staan van de waterveiligheidsingreep, worden niet uit het PKB-budget gefinancierd, maar door derden. In de 17e voortgangsrapportage (pag. 37) is aangegeven dat voor € 80 mln door derden wordt bijgedragen aan dit soort extra ruimtelijke kwaliteitsmaatregelen.

Wel is het zo dat de PKB-maatregelen – gezien de dubbeldoelstelling uit de PKB die unaniem door de Tweede en Eerste Kamer goedgekeurd is – veelal ook een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit en/of passen binnen een integrale oplossing.

Vraag 2.

In welke situatie wordt het Bureau Beheer Landbouwgronden van de Dienst Landelijk Gebied (DLG/BBL) betrokken bij de bepaling van de grondwaarden voor noodzakelijke aankopen in het kader van Ruimte voor de Rivier? Is het zo dat bij alle aan te kopen gronden benodigd voor Ruimte voor de Rivier waarbij het Rijk betrokken is, de inzet van DLG vereist is?

Antwoord 2

Bij een aantal maatregelen is de dienst Landelijk Gebied ingehuurd om de verwerving te verzorgen. De DLG huurt voor het opstellen van de taxatie en het onderhandelen over de schadeloosstelling beëdigd taxateurs en verwervers in die volgens de regels van de Nederlandse Vereniging van Rentmeesters hun werk doen. Het tussentijds beheer van de gronden die in opdracht van DLG zijn aangekocht worden beheerd door Bureau Beheer Landbouwgronden. Niet bij alle aan te kopen gronden is de inzet van DLG vereist en dat gebeurt ook niet. De programmadirectie huurt ook zelf rechtstreeks rentmeesterbureaus in voor de grondverwerving.

Vraag 3.

Op welke wijze is geregeld dat er bij de gronden waarvan al bekend is dat ze nodig zijn om in de toekomst gewenste ontwikkelingen van Ruimte voor de Rivier mogelijk te maken, geen onnodige prijsopdrijvingen (door bijvoorbeeld kettingverkoop) kunnen plaatsvinden?

Antwoord 3

Maatregelen van Ruimte voor de Rivier hebben geen prijsopdrijvend effect, omdat de marktwaarde van de toekomstige bestemming (natuur, water, agrarisch in combinatie met rivierveiligheid) gelijk of lager ligt dan de huidige waarde. De programmadirectie koopt dan ook alleen op basis van de huidige bestemmingswaarde en betaalt geen opslagen. Tot op heden zijn de verwervers

ook geen speculatieve beleggers tegengekomen. Er zijn dan ook geen maatregelen aan de orde om eventuele prijsontwikkelingen te beïnvloeden.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 4.

Zijn de adviezen van de programmadirectie Ruimte voor de Rivier aan initiatiefnemers, bijvoorbeeld over wet- en regelgeving, vrijblijvend? Is hierbij sprake van onafhankelijk advies?

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 4

Het betreft collegiale adviezen welke vrijblijvend zijn in de zin dat initiatiefnemers zelf verantwoordelijk zijn en blijven voor de kwaliteit van hun voorstellen. Bij de advisering wordt zo nodig gebruik gemaakt van expertise van buiten de programmadirectie, bijvoorbeeld de Landsadvocaat of expertise elders binnen het ministerie van I&M.

Vraag 5.

Welke initiatiefnemer(s) is/zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de uiterwaardvergraving Millingerwaard?

Antwoord 5

Dienst Landelijk Gebied is initiatiefnemer voor het project uiterwaardvergraving Millingerwaard. De Provincie Gelderland verzorgt de bestemmingsverandering en verwerving van het autonome project 'Uitplaatsing bedrijfsterrein De Beijer'.

Vraag 6.

Wat zijn de consequenties van het feit dat de voor het rivierengebied relevante aanwijzingsbesluiten van Natura 2000-gebieden nog niet zijn vastgesteld en zijn doorgeschoven naar 2012?

Antwoord 6

De consequenties zijn dat de ontwerpaanwijzingsbesluiten van de Natura2000-gebieden vigerend zijn en dat de vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 op basis van de ontwerpbesluiten plaatsvindt.

Vraag 7.

Waarom bent u uw toezegging nog niet nagekomen om de Kamer tijdig te informeren als de waterveiligheid in het geding kan komen door het Natura 2000-beleid?

Antwoord 7

De in de vraag geschetste situatie heeft zich in de praktijk nog niet voorgedaan.

Vraag 8.

Wat zijn de consequenties van het feit dat er mogelijk geen beheerders te vinden zijn die het beheer van (agrarisch) natuurbeheer voor hun rekening willen nemen omdat natuurorganisaties geen financiële middelen beschikbaar hebben voor beheer en onderhoud en van het feit dat delen van het programma niet onder de Ecologische Hoofdstructuur vallen en daarmee geen beheersubsidie ontvangen?

Antwoord 8

Voor adequaat beheer en onderhoud van Ruimte voor de Rivier uiterwaarden met betrekking tot de hoogwaterveiligheid heb ik recentelijk een financiële voorziening getroffen. Hiermee kunnen met beheerders afspraken gemaakt worden waarmee

het noodzakelijke beheer en onderhoud in relatie tot waterveiligheid geborgd wordt. Ik ga ervan uit dat daar waar natuurdoelen zijn voorzien hiervoor de financiële middelen door andere partijen beschikbaar zijn of zullen worden gemaakt.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

*Vraag 9.
Welke oplossingsrichtingen heeft u hierbij voor ogen?*

Antwoord 9
Zie het antwoord op vraag 8.

*Vraag 10a.
Kunt u toelichten hoe het kan dat zich volgens deze VGR problemen voordoen in het project Stroomlijn, terwijl u de kamer in 2011 nog heeft gemeld dat deze problemen waren opgelost?*

Antwoord 10a
Deze informatie is in de 2^e helft van 2011 naar voren gekomen uit de werkzaamheden binnen de in 2011 gestarte projecten.

*Vraag 10b.
Wat gaat u concreet doen om verruwing van de uiterwaarden tegen te gaan om zo het waterbergend vermogen van de uiterwaarden te behouden?*

Antwoord 10b
Met behulp van waterafvoer analyses is bepaald welke delen van de uiterwaarden cruciaal zijn voor het veilig afvoeren van hoogwater. In deze gebieden is momenteel ruwe vegetatie aanwezig. Concreet zal ik met de terreineigenaren/beheerders in overleg treden om deze verruwde vegetatie te verwijderen waarbij geldende wet- en regelgeving gerespecteerd zal worden. Hiernaast beoog ik op de cruciale gebieden een pro-actief vegetatiebeheer uit te voeren gestoeld op monitoring van landgebruikverandering waarbij voor de gebieden welke een grote kans van verruwing hebben, beheer afspraken gemaakt zullen worden met de terreineigenaren.

*Vraag 11a.
Wat is de reden of zijn de redenen waarom het zo lang duurt voordat er een plan van aanpak is opgesteld ten aanzien van de opdracht aan de Programmadirectie om op basis van de nieuwe vegetatienorm een projectbeslissing voor te bereiden ten aanzien van de inhaalslag?*

Antwoord 11a
Om tot een uitvoerbaar uitlegbaar en te handhaven vegetatienormering te komen is, naast het uitvoeren van waterafvoeranlyses ten behoeve van de beoordeling van het bereiken van de beoogde waterstand, afstemming gezocht met betrokkenen (waaronder natuurbeheerorganisaties en handhavingsinstanties). Ook was de ervaring met de reeds gestarte projecten van belang om onder andere de impact van de wet- en regelgeving te verdisconteren in de robuustheid van de vegetatienormering.

Vraag 11b.

Wat komt er in dat plan van aanpak te staan?

Antwoord 11b

Het plan van aanpak bestaat in hoofdlijnen uit de probleemstelling en opdracht, een nadere duiding van de scope in hectares en eigenaarschap, projectaanpak, sturing, omgevingsproces en projectbeheersing.

Vraag 12.

Waarom duurt het zo lang voordat duidelijk is of het gewenste doelbereik (stroombanen grotendeels kaal voor waterstanddaling) realiseerbaar is terwijl de oorzaak al langer bekend is.

Antwoord 12

De ingreep in de vegetatie dient onder de Flora- en Faunawet, de Boswet én de Natuurbeschermingswet vergunbaar te zijn. De vergunningsvoorbereiding voor de in 2011 gestarte projecten heeft aangetoond dat er restricties zijn met betrekking tot de mate van vegetatieverwijdering en/of gepaard gaat met compensatiekosten. Deze vergunbaarheid betekent voor het verdere traject dat ieder gebied een maatwerkbenadering vraagt; de mate van vegetatieverwijdering hangt hiervan af. Ook speelt maatschappelijke acceptatie en organisatorische haalbaarheid een rol, dit laatste met name daar waar voor een klein areaal veel eigenaren met kleine percelen grond benaderd moeten worden. Bij het bepalen van de vegetatienorm/stroombaan is enige ruimte voorzien om vergunningsvoorwaarden in te passen zonder het doelbereik aan te tasten. De verwachting is dat de voorziene ruimte voldoende is, echter de realisatie zal dit dienen te bevestigen.

Vraag 13a.

Waarom duurt het zo lang voordat u een beslissing kan nemen met betrekking tot de zomerbedverlaging waarbij de natuurbalans in de Beneden-IJssel gewaarborgd blijft?

Antwoord 13a

In mijn brief van 21 november 2011 heb ik aangekondigd het ontwerp van de zomerbedverlaging aan te passen om te grote effecten op de drinkwaterwinning bij Zwolle en de natuur langs de IJssel te voorkomen. Deze aanpassing leidt er toe dat ik de projectbeslissing over de zomerbedverlaging heb uitgesteld. Momenteel ben ik bezig om voor de zomerbedverlaging een uitvoerbaar en vergunbaar plan te ontwikkelen in overleg met de omgeving. In het Algemeen Overleg waterkwantiteit van 4 april j.l. heb ik toegezegd u in juni te informeren over de nadere uitwerking.

Vraag 13b. Wat zijn de vertragende factoren?

Antwoord 13b

Zie mijn antwoord op vraag 13 a.

Vraag 13c.

In welke maand verwacht u dat de zomerbedverlaging Beneden-IJssel gerealiseerd zal worden?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 13c

In de VGR 19 is aangegeven dat de zomerbedverlaging mogelijk na 2015 opgeleverd zal worden. Alle inspanningen zijn er echter op gericht om te zorgen dat de zomerbedverlaging voor het einde van 2015 klaar is.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 13d.

Hoe groot acht u, tegen de achtergrond van de verdubbeling van het aantal maatregelen waardoor de beoogde einddatum niet wordt gehaald, de kans dat de 17 maatregelen waarvoor afronding momenteel is voorzien in 2015 daadwerkelijk in dat jaar zullen voldoen aan de waterveiligheidsnormen

Antwoord 13d

Het merendeel van de maatregelen is reeds gegund of in uitvoering. Uit de huidige plannings komt naar voren dat de kans zeer groot is dat deze 17 maatregelen in of voor 2015 gereed zijn.

Vraag 14a.

Wat gaat er met betrekking tot de IJsselanalyse gebeuren nu u hebt aangegeven dat de geul in de Tichelbeeksewaard niet wordt aangelegd?

Antwoord 14a

Naar aanleiding van de IJsselanalyse heb ik besloten om de geul in de Tichelbeekse Waard nu niet te realiseren. Dit heeft geen consequenties voor de korte termijn doelstelling van de PKB. De dijkverleggingen bij Cortenoever en Voorsterklei behalen de benodigde waterstanddaling. De regio werkt op de korte termijn enkele recreatieve maatregelen uit. Voor de lange termijn is de geul in de Tichelbeekse waard een effectieve maatregel en daarom een goede bouwsteen voor verdere uitwerking in het Deltaprogramma.

Vraag 14b.

Wat gaat er gebeuren met de 50 tot 100 ha beschikbaar gebleven landbouwgrond?

Antwoord 14b

De gronden in de Tichelbeekse Waard worden vooralsnog agrarisch gebruikt. Momenteel stelt de regio een Masterplan op voor het middengebied van de IJsselsprong bij Zutphen. Voor de Tichelbeekse Waard staat daarin voor de middellange termijn de realisatie van een geul opgenomen. Voor de korte termijn wordt door de regio, vooruitlopend op de integrale herinrichting op langere termijn een aantal kleinere verbeteringen voorzien: het verbeteren én beter geleiden (in relatie tot de natuurwaarden) van de recreatieve toegankelijkheid.

Vraag 14c.

Betekent dit dat het originele plan uit de PKB Ruimte voor de Rivier wordt gehandhaafd?

Antwoord 14c

Ja, op 21 mei heb ik mijn besluit voor de dijkverleggingen Cortenoever en Voorsterklei genomen. Wel heb ik daarbij aangegeven te willen onderzoeken op welke wijze – met inachtneming van de bijbehorende procedures – het nota Ruimtedebudget (= € 20 mln) kan worden behouden voor het plan IJsselsprong. In

het Bestuurlijk Overleg MIRT Oost van 3 november jl. heb ik met de regio afgesproken, dat ze met een voorstel komt voor reallocatie van dit budget.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 14d.

Is er draagvlak in de regio voor het originele plan?

Ons kenmerk

RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 14d

Voordat ik de projectbeslissing heb genomen, hebben de gemeenteraden van Brummen en Voorst in principe de bereidheid uitgesproken om de bestemmingsplannen voor de dijkterugleggingen in procedure te gaan brengen. Door middel van zorgvuldige grondverwerving, ruiling of compensatie (met grond) van gronden die onder de dijk of in de vergravingen liggen en door landbouwstructuurversterking wordt geprobeerd de gevolgen voor de personen en bedrijven in kwestie zoveel mogelijk te beperken of zo mogelijk de bedrijfseconomische omstandigheden te verbeteren.

Vraag 15.

Waarom is er voor gekozen de uiterwaardvergraving Millingerwaard niet uit te voeren tussen rivierkilometer 870 en 872, maar tussen rivierkilometer 867,5 en 868,5?

Antwoord 15

Het voorkeursalternatief van de Millingerwaard betreft een inrichtingsplan voor de gehele uiterwaard gelegen tussen rivierkilometer 867 en 873. Het grootste waterstandsverlagende effect wordt behaald aan de bovenstroomse zijde (tussen km 867,5 en 868,5). Een inrichtingsplan waarbij de hydraulische taakstelling wordt behaald op een meer benedenstrooms gelegen punt (km 870 en 872) resulteert in een veel minder effectief inrichtingsplan.

Vraag 16.

Waaruit bestaat de inconsistentie in het PKB-referentieontwerp voor de kribverlagingen Benden-Waal en Fort St. Andries?

Antwoord 16

Bij het bepalen van de hydraulische taakstelling voor het PKB project kribverlaging Beneden-Waal was er van uitgegaan dat ook de kribben van de Boven-Merwede zouden worden verlaagd. Dit deelgebied maakte echter geen onderdeel uit van de PKB raming en het PKB plangebied voor deze maatregel. Er is daarom voor gekozen om binnen het plangebied van de Beneden-Waal de kribben extra te verlagen om aan de taakstelling te voldoen.

Vraag 17.

Uit welke plussen en minnen bestaat het saldo van min € 18,9 miljoen bij de scopewijziging rond de dijkring 43, 24 en (het grootste deel uit dijkring) 16?

Antwoord 17

In de brief van 12 juli 2011 aan het Waterschap Rivierenland heb ik de scope van de te verbeteren dijktrajecten vastgesteld. Ten gevolge hiervan is de totale lengte van de te verbeteren dijktrajecten, alsmede het realisatiebudget, gewijzigd conform onderstaande tabel:

Maatregel	Lengte volgens PKB 2006 (km)	Lengte conform brief d.d. 12 juli	Gevolgen realisatiebudget
-----------	------------------------------	-----------------------------------	---------------------------

		2011 (km)	(mln)
Dijkkring 16	25,03	12,40	- 21
Dijkkring 24	7,51	7,49	+ 0,93
Dijkkring 43	14,96	14,07	+ 1,2
Totaal			- 18,9

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 18.

Waarom kan de dijkverbetering Lek/Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden niet in 2015 worden afgerond, terwijl juist minder dijkverbetering nodig blijkt te zijn dan geraamd?

Antwoord 18

Nieuwe inzichten in de diepere bodemligging van dit traject hebben ertoe geleid dat minder dijkverbetering nodig is (zie antwoord op vraag 15 bij VGR17 in Kamerstuk 30080-54), maar leiden er tevens toe dat langs de nog te verbeteren trajecten mogelijk een stabiliteitsprobleem optreedt dat bij de PKB nog niet was voorzien. Momenteel wordt hiervoor een probleemverkenning uitgevoerd die rond de zomer is afgerond. Het betreft een lastig, dicht bebouwd dijktraject. Het is niet reëel om de nog te starten planstudie en de realisatie voor dit traject binnen 3 jaar uit te voeren.

Vraag 19.

Welke gevolgen heeft de vertraging van de acht maatregelen, en welke (veiligheids)risico's treden op?

Antwoord 19

Het gevolg van de vertraging is dat de beoogde waterstandsaling van de 5 projecten Veessen-Wapenveld, Lent, Cortenoever, Voorster Klei en zomerbedverlaging Beneden-IJssel alsmede de 3 dijkverbeteringen Nederrijn/Betuwe/Tieler- en Culemborgerwaard, Lek/Betuwe Tieler- en Culemborgerwaard en Lek/ Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden niet per eind 2015 zal zijn gerealiseerd. Daarmee zal voor de trajecten waar deze maatregelen waterstandsaling of dijkverbetering beogen, het huidige veiligheidsniveau gelden en zullen deze nog niet voldoen aan de afvoer van 16.000 m³/s. Bij maatregelen waar gunning aan een marktpartij nog niet heeft plaatsgevonden zal de markt gevraagd worden om te kijken of versnelling mogelijk is.

Vraag 20.

Klopt het dat deze maatregelen in 2015 afgerond zijn? Zo ja, waarom is er dan een budget van € 399 miljoen beschikbaar voor 2016 en daarna?

Antwoord 20

Uitgangspunt is dat het veiligheidsniveau in 2015 is gerealiseerd. Zoals aangegeven in hoofdstuk 4 van de 19e voortgangsrapportage is de huidige verwachting dat dit voor 8 maatregelen niet wordt gerealiseerd. De genoemde € 399 miljoen betreft het kasritme. Voor de genoemde maatregelen schuiven de betalingstermijnen door naar achteren. Na realisatie van het veiligheidsniveau zijn er vaak nog werkzaamheden ter afronding van de maatregel. Daarnaast kunnen er nog steeds betalingen plaatsvinden die betrekking hebben op de voorgaande periode.

Vraag 21.

Kunt u specificeren op welke jaren, maatregelen en activiteiten het bedrag van € 399 miljoen voor "2016 en verder" betrekking heeft?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Antwoord 21

Dit betreft de uitgaven voor de projecten waarvan de verwachting is dat deze niet voor eind 2015 zijn gerealiseerd. De aanbestedingen van een aantal grote projecten moet nog afgerond worden. Daarna is pas mogelijk om voor latere jaren het exacte kasritme weer te geven.

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 22.

Waaruit bestaan de aanvullende afspraken omtrent governance (het geheel van sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden) met de gemeente Nijmegen? Wat wordt er bedoeld met een vraagspecificatie?

Antwoord 22

Het gegeven dat bij Nijmegen alle kosten voor rekening en risico van het Rijk komen vraagt om een strakkere governance vanuit het Rijk. Om dit invulling te geven is er, naast de gebruikelijke Mijlpaalgesprekken en de Halfjaargesprekken, een periodiek opdrachtgevers-opdrachtnemers (6 x per jaar) overleg op directorenniveau en een periodiek coördinatieoverleg (1 x per maand) op projectmanagersniveau. Verder heeft de gemeente Nijmegen een beperkt mandaat om wijzigingen aan te gaan en een aanspraak te maken op de post onvoorzien. Voor het overige is goedkeuring nodig van de Programmadirectie Ruimte voor de Rivier. Deze afspraken zijn vastgelegd in de op 1 december 2011 gesloten realisatieovereenkomst tussen Rijk en gemeente Nijmegen.

Een vraagspecificatie is één van de aanbestedingsdocumenten, waarin de eisen zijn opgenomen waaraan het project moet voldoen.

Vraag 23.

Kan er meer uitleg komen over de zin "de realisatieovereenkomst wijkt op het punt van het alloceren af van de overeenkomst met andere realisatoren waar de uitvoeringsrisico's worden afgekocht met een risicotoeslag"?

Antwoord 23

De gebruikelijke werkwijze is dat realisatoren na gunning van de opdracht aan de markt, de aannemingsom plus een risicotoeslag krijgen toegekend. Vervolgens wordt de maatregel gerealiseerd voor rekening en risico van de realisator. In het geval van Nijmegen is een andere afspraak gemaakt, namelijk dat ook na gunning alles voor rekening en risico van het Rijk blijft. Dat vereist een strakkere governance. Zie ook het antwoord op vraag 22.

Vraag 24.

Waarom is er in deze verslagperiode voor gekozen om de risicoreserveringen te herdefiniëren? Is met deze wijziging nu nog een vergelijking te maken met voorgaande verslagperiodes? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 24

Voor herdefiniëring is met name gekozen met het oog op een uniforme rapportagewijze zoals die ook bij andere grote programma's in de realisatiefase is ingericht conform de Regeling Grote Projecten. Een vergelijking met voorgaande verslagperiodes blijft onveranderd mogelijk door de continue koppeling van de risico's aan de onderliggende thema's.

Vraag 25.

Waarom is er bij de herdefiniëring voor gekozen om de risicoreserveringen 'technisch onvoorzien' en 'bestuurlijke keuzes maken' samen te pakken tot een post 'benoemde risico's, naast het feit dat hierdoor de administratie aansluit bij die van andere programma's als bijvoorbeeld HWBP2? Iets dat technisch niet voorzien is, is toch wezenlijk iets anders dan een (andere) bestuurlijke keuze maken? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 25

Nu het programma nagenoeg geheel in de realisatiefase verkeert, is het voor de risicobenoeming en -beheersing gewenst om de benoemde risico's af te bakenen van de onbenoemde risico's. Dat neemt niet weg dat de benoemde risico's allemaal onder een thema vallen zodat altijd duidelijk is of er gesproken wordt over een technisch dan wel bestuurlijk risico.

Vraag 26.

Kunt u toelichten en kwantificeren met welke risico's u rekening houdt bij de werkwijze van gunning aan de marktpartijen voordat de plannen onherroepelijk zijn?

Antwoord 26

Het risico dat gegund wordt aan marktpartijen terwijl de plannen nog niet onherroepelijk zijn, is als ontbindende voorwaarde opgenomen in de aanbestedingsdocumenten. Daarmee is dit risico gemitigeerd.

Vraag 27.

Waarom zijn niet alle significante risico's gemeld? Welke zijn de andere (significante) risico's? Welke definitie wordt in dit geval gebruikt voor significant? Kunt u voortaan standaard in de voortgangrapportages een overzicht geven van alle significante risico's?

Antwoord 27

Of sprake is van significante risico's wordt bepaald door de uitkomst van de kans dat het risico optreedt gerelateerd aan het gevolg van het mogelijke risico. De top 5 wordt standaard opgenomen in de voortgangsrapportage. Mocht er sprake zijn van andere significante risico's waarover de Kamer dient te worden geïnformeerd, dan worden die ook in de rapportage opgenomen of in de aanbestedingsbrief bij de VGR.

Vraag 28.

Waarom zijn de kosten van aanvullende maatregelen voor de Zomerbedverlaging Beneden-IJssel als risico benoemd, terwijl wordt gesteld dat deze aanvullende maatregelen sowieso getroffen moeten worden? Waarom is dit niet als tegenvaller in de kostenraming verwerkt?

Antwoord 28

De benodigde ontwerpaanpassingen van de zomerbedverlaging leiden er toe dat de in de PKB beoogde waterstandverlaging bij Zwolle niet zal worden bereikt. Ik overweeg daarom aanvullende maatregelen om zoveel mogelijk aan deze beoogde waterstandverlaging tegemoet te komen. Deze aanvullende maatregelen zijn nog niet zodanig uitgewerkt dat een scherp kostenprofiel is te geven. Daarom is er een bedrag opgenomen als risicoreservering.

Vraag 29.

Hoe groot is de kans dat het risico dat geen financiering kan worden gevonden voor het voor de veiligheid benodigde natuurbeheer zich daadwerkelijk voordoet?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk

RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 29

Dit risico is, zoals genoemd in VGR 19, reeds beheerst. Zie mijn antwoord op vraag 8.

Vraag 30.

Hoe verhoudt de € 35 miljoen van het risico 'geen financiering natuurbeheer' zich tot de jaarlijkse kosten van € 1,5 miljoen uit de voortgangsrapportage 18?

Antwoord 30

De € 1,5 mln in VGR 18 voor nieuwe natuur die het gevolg is van uiterwaardvergravingen bij Ruimte voor de Rivier is een jaarlijks bedrag. Wanneer dit bedrag wordt gekapitaliseerd en afgekocht volgens de gebruikelijke Brox-norm van ruim 22 jaar, dan is – rekening houdend met enkele onzekerheden – het bedrag gesteld op € 35 miljoen totaal.

Vraag 31a.

Waarom wordt de vertraging in de kritieke processen gedurende de voorbereiding pas vanaf deze 19e VGR genoemd als nieuw toprisico?

Antwoord 31a

De risico's op vertraging in de kritieke processen gedurende de voorbereiding (met name ruimtelijke orderingsprocedures, administratieve onteigening van benodigde gronden, verplaatsen van kabels en leidingen door nutsbedrijven, natuurvergunningverlening en bezwaar vanuit de markt) waren tot VGR 19 individueel opgenomen in het risicoregister en waren individueel niet zodanig zwaar dat zij in de top 5 kwamen die standaard in de VGR wordt opgenomen. Er is voor gekozen deze voorbereidingsrisico's te bundelen zodat er integraal op kan worden gestuurd. Dat maakt, vooral in het licht van de voorbereiding van de uitvoering, waar nu veel maatregelen in verkeren, dat dit risico nu wel in de top 5 komt.

Vraag 31b.

Hoe groot was het risico 'vertraging in de kritieke processen gedurende de voorbereiding' voor deze verslagperiode (kans x gevolg)?

Antwoord 31b

Voor deze verslagperiode was dit risico niet als zodanig benoemd. Zie het antwoord op vraag 31 a.

Vraag 32.

Zitten er bij de apparaatskosten Ruimte voor de Rivier topinkomens die hoger dan 100% van het ministersalaris zijn? Zo ja, om hoeveel personen en welke salarissen gaat het?

Antwoord 32

Nee.

Antwoorden op de feitelijke vragen over de 21^e voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas (Kamerstuk 18106, nr.211)

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 1.

Kunt u aangeven waarom het budget voor het project Zandmaas doorloopt tot 2017 en verder, terwijl de maatregelen in 2015 dienen te zijn gerealiseerd?

Antwoord 1

Het grootste deel van de maatregelen die vallen onder "Sluitstukkaden" zitten in de scope van het project Zandmaas en worden gerealiseerd in de jaren 2015 tot en met 2020. Daarnaast is er voor de periode 2015 – 2020 geld gereserveerd voor mogelijke schadeloosstellingen bij de peilopzetten en voor eventueel optredende risico's.

Vraag 2a.

Kunt u specificeren op welke jaren, maatregelen en activiteiten het uit te geven bedrag van €113 miljoen voor "2017 en verder" betrekking heeft?

Antwoord 2a

Voor het deelproject Zandmaas gaat het om een bedrag van € 87 mln. Dit bedrag is bedoeld voor de aanleg van sluitstukkaden, eventuele schadeloosstellingen, diverse uitbestedingen en bevat ook een reservering voor onverhoopt optredende risico's. Voor het deelproject Grensmaas gaat het om € 26 mln. Dit bedrag is bedoeld voor de aanleg van sluitstukkaden, grondaankopen voor stroomgeulverbreding, diverse uitbestedingen (bijv. onderzoek naar en het ruimen van explosieven) en bevat ook een reservering voor onverhoopt optredende risico's.

Vraag 2b.

Hoe verhouden de relatief hoge voorziene uitgaven voor de jaren 2017 en verder zich tot het realiseren van de waterveiligheidsdoelstelling in 2015?

Antwoord 2b

Voor het deelproject Zandmaas geldt dat de realisatie van de maatregelen zoals vastgelegd in het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute en maatregelen in het POL-aanvulling Zandmaas, eind 2015 gereed is. De uitvoering van de maatregelen in het kader van het aanleggen van sluitstukkaden moet gereed zijn in 2020. In de jaren na 2017 horen daar de betreffende uitgaven bij. Ik verwijs hiervoor naar het antwoord op vraag 1.

Vraag 3.

Waaruit bestaan de verschillende scenario's voor het behalen van de doelen bij de Maaswerken?

Antwoord 3

Deze scenario's betreffen de natuurdoelen. Zoals ik in de aanbiedingsbrief bij de 21^e voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas heb aangegeven, wordt u nog dit jaar geïnformeerd over de invulling van de natuurdoelen bij de Zandmaas en de Grensmaas.

Vraag 4.

Hoe verhouden zich de extra maatregelen die worden genomen in het kader van de Bestuursovereenkomst waterveiligheid Maas (gebiedsontwikkeling Ooijen Wanssum en resterende sluitstukkaden) zich tot de oorspronkelijke doelstellingen van de projecten Zandmaas en Grensmaas?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 4

Zoals eerder gemeld zijn er drie sporen die met elkaar moeten leiden tot een complete waterveiligheid in Limburg (vergaderjaar 2009-2010, 30080, nummer 45). Het betreft de Maaswerken, de landelijke veiligheidstoetsing met verbeterprogramma en het Deltaprogramma voor de langere termijn. Dit is eerder de 'drietrapsraket' genoemd. Gezien het verschillende karakter, de verschillende stadia van ontwikkeling en vanuit het oogpunt van beheersbaarheid wil ik deze drie sporen gescheiden houden.

Het programma Maaswerken heeft als insteek rivierverruiming (grondstoffenwinning, natuurontwikkeling en waterveiligheid) gecombineerd met een beperkt pakket prioritair kademaatregelen als sluitstuk. Daarmee is thans 70% (voornamelijk stedelijk gebied) van de bewoners van Limburg reeds beschermd tegen hoogwater en dat neemt nog toe met het in voorbereiding zijnde pakket prioritair kademaatregelen. Hierover wordt de Kamer geïnformeerd via de halfjaarlijkse voortgangsrapportages. Het is een begrensd en uitvoerbaar pakket maatregelen met een duidelijke scope qua werk, tijd en geld met als mijlpalen 2015 voor Zandmaas, 2017 voor Grensmaas en 2020 voor de prioritair kademaatregelen.

Daarnaast geeft de uitgevoerde landelijke toetsing in combinatie met de nog lopende verlengde derde toetsing een zo compleet mogelijk beeld van de waterstaatkundige staat van alle primaire keringen (dijken en kunstwerken). De omvang van de benodigde werkzaamheden is nog onbekend en wordt in 2014 duidelijk. Tot slot is er nog de langere termijn veiligheidsontwikkeling van de Maas, waar bij de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum sprake is van een combinatie van de korte en lange termijn.

Vraag 5.

Waarom zijn de extra maatregelen in het kader van de Bestuursovereenkomst waterveiligheid Maas (Ooijen Wanssum en sluitkaden) niet toegevoegd aan de lopende projecten als zijnde scopewijzigingen?

Antwoord 5

Zie antwoord op vraag 4.

Vraag 6.

Is er al meer duidelijkheid over de planning van het initiatief voor Maaspark Well (opwaardering recreatiegebied Leukermeer in combinatie met de aanleg van de hoogwatergeul)? Zo nee, wanneer is hier wel meer over duidelijk?

Antwoord 6

Op 13 december 2011 heeft de gemeenteraad van de gemeente Bergen de structuurvisie Maaspark Well vastgesteld. Ter onderbouwing van deze structuurvisie heeft de gemeente Bergen in samenwerking met de zelfrealisator ook een planMER opgesteld. Op basis van deze vaststelling is de zelfrealisator doende met het opstellen van de projectMER Maaspark Well (deel rivierverruiming). Deze MER is ter onderbouwing van de procedures ten behoeve van het bestemmingsplan Maaspark Well (deel rivierverruiming) en de

vergunningaanvragen. Momenteel zijn de MER, het opstellen van het bestemmingsplan en de vergunningsaanvragen in een afrondende fase. Het voornemen is deze voor de zomer 2012 in procedure te brengen. Volgens de planning van de opdrachtnemer kunnen de ontwerpbesluiten in september ter inzage liggen en in december de definitieve besluiten.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 7.

Kunnen de opgelopen vertragingen in graafwerkzaamheden op tijd ingehaald worden? Zijn de hoogwaterveiligheidsdoelstellingen volgens u nog steeds haalbaar? Of is voor bepaalde deelprojecten een aangepaste planning noodzakelijk?

Antwoord 7

De hoogwaterveiligheid voor het deelproject Grensmaas wordt conform planning in 2017 gerealiseerd en is derhalve niet vertraagd. Wel is de uitvoeringsplanning van Consortium Grensmaas zodanig geoptimaliseerd dat de voor het behalen van die doelstelling primair benodigde deellocaties van het project met voorrang worden ontgraven. Deze planningsoptimalisatie brengt met zich mee dat waar nodig tijdelijke kaden worden verhoogd om de periode totdat het overige graafwerk zal zijn verricht te overbruggen.

Vraag 8.

Waarom zijn de gevolgen van de mogelijke vertraging vanwege bezwaar- en beroepsperiodes niet geconcretiseerd? Wat is het karakter en wat is de omvang van het eventuele uitstel van de oplevering van de mijlpalen 2017, 2018 en 2022 door Consortium Grensmaas?

Antwoord 8

Vanwege bezwaar- en beroepsprocedures zou de te doorlopen vergunningprocedure een vertraging kunnen oplopen van maximaal een half jaar tot een jaar. Dit heeft voorsnog geen effect op het behalen van de hoogwaterdoelstelling in 2017. Wel is de mijlpaal 'einde werkzaamheden' in de afspraken van eind 2011, verschoven van 2022 naar 2024. Deze mijlpaal betreft resterende werkzaamheden die niet nodig zijn om de hoogwaterdoelstelling te realiseren.

Vraag 9.

Wanneer zal het beschermingsniveau van 1/250 jaar voor het Maasdal door de extra maatregelen zijn gerealiseerd?

Antwoord 9

Met het pakket prioritaire sluitstukkaden richt de doelstelling Zandmaas en Grensmaas zich op het jaar 2020. Daarmee is het grootste deel van de waterveiligheid in Limburg gerealiseerd. Over de omvang en doorlooptijd van de extra maatregelen volgend uit de derde toetsing en verlengde derde toetsing, wordt u geïnformeerd in het kader van het nieuw hoogwaterbeschermingsprogramma.

Vraag 10.

Kunt u aangeven of de vermindering van de monitoringsverplichtingen extra risico's voor milieu en natuur oplevert? Zo ja, om welke risico's gaat het?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Antwoord 10

De monitoring van de dekgrondbergingen had betrekking op de effecten van de dekgrondberging. Het in 2007 in werking getreden Besluit bodemkwaliteit kent niet langer een dergelijke monitoringsverplichting.

Het monitoringsprogramma gericht op het in beeld brengen van de effecten van de realisatie van het Grensmaasproject op de grondwaterstand in Vlaanderen, blijft overigens onverkort van kracht en zal, door de planningswijzigingen die zijn overeengekomen in het integrale pakket, zelfs langer doorlopen dan eerder voorzien.

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Vraag 11.

Hoeveel hectare grond is er op dit moment aangekocht voor natuurontwikkeling in de projecten Grensmaas en Zandmaas?

Antwoord 11

Voor het project Zandmaas is 438 hectare grond aangekocht. Voor het project Grensmaas is dat 867 hectare.

Vraag 12.

Wanneer verwacht u de Kamer nader te kunnen informeren over het realiseren van de natuurdoelen? Wanneer kunt u duidelijkheid geven over de gevolgen voor het halen van de natuurdoelen van de Herijking van de Ecologische Hoofdstructuur, de wijzigingen van het subsidie-instrumentarium en de beperkte beschikbaarheid van financiële middelen voor grondverwerving ten behoeve van natuurontwikkeling

Antwoord 12

Zie het antwoord op vraag 3.

Vraag 13.

Is met de leningovereenkomst tussen het ministerie van I&M en het Consortium Grensmaas ook het risico dat de natuurdoelen niet gehaald worden kleiner geworden? Of heeft de lening alleen effect op het risico dat de hoogwaterveiligheidsdoelstelling niet wordt gehaald? Kunt u een inschatting geven van het effect van de verslechterde marktsituatie op het halen van de natuurdoelen?

Antwoord 13

De leningovereenkomst is een onderdeel van het integrale pakket aan afspraken tussen Overheid en Consortium Grensmaas. De leningovereenkomst vormt een extra waarborg voor de continuering van het project als geheel. De afspraken uit 2005 over natuur zijn door de leningovereenkomst onveranderd gebleven. Het herijken van het natuurbeleid en de eventuele gevolgen voor de natuurdoelen vloeien voort uit de bezuinigingen en staan los van de verslechterde marktsituatie.

Vraag 14.

Kunt u bevestigen dat de oorspronkelijke natuurdoelen van de projecten Grensmaas en Zandmaas recht overeind staan en dat het beleid erop gericht is die doelen te halen? Bent u voornemens een tijdspad aan de Kamer toe te zenden, waarin uiteengezet wordt hoe en wanneer (delen van) de natuurdoelen gerealiseerd zullen zijn?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 14

Momenteel wordt tussen de Convenantpartners overlegd over de wijze waarop met de beperkte financiële middelen voor het natuurbeleid wordt omgegaan en de gevolgen die dat heeft voor de in 2005 afgesproken natuurdoelstelling. Zoals ik in de aanbiedingsbrief bij de 21^e voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas heb aangegeven wordt u nog dit jaar geïnformeerd over de invulling van de natuurdoelen bij de Zandmaas en de Grensmaas. Een onderdeel daarvan betreft de wijze waarop en wanneer (delen van) de natuurdoelen gerealiseerd zullen zijn.

Vraag 15.

Kunt u bevestigen dat toekomstig beleid erop gericht zal zijn om het "groen-voor-grind-beginsel" na te komen?

Antwoord 15

Bij het in kaart brengen van de gevolgen van de herijking op de natuurdoelen van het deelproject Grensmaas wordt zoveel mogelijk recht gedaan aan het "groen-voor-grind" beginsel.

Vraag 16.

Bent u voornemens om de nadere analyse van scenario's voor het behalen van de natuurdoelen van de projectorganisatie Maaswerken aan de Kamer toe te zenden wanneer deze gereed is?

Antwoord 16

De scenario's die momenteel in beeld worden gebracht brengen de gevolgen van verschillende opties in beeld. De analyse van de scenario's dient het interne afwegings- en besluitvormingsproces dat plaatsvindt tussen de Convenantpartners. De Tweede Kamer zal nog dit jaar worden geïnformeerd over de uitkomsten daarvan. De inzet is erop gericht om met de resterende financiële middelen zoveel als mogelijk van de natuurdoelen te realiseren.

Vraag 17.

Wordt voor de verwerving van gronden voor natuurontwikkeling nog steeds gestreefd naar een onteigeningstitel op basis van een provinciaal inpassingsplan? Zo ja, wanneer komt deze onteigeningstitel beschikbaar? Zo nee, naar welke onteigeningstitel wordt gestreefd? Wat zijn de gevolgen voor de natuurdoelstelling? Waarom wordt in deze voortgangsrapportage niet meer gesproken over een onteigeningstitel op basis van een provinciaal inpassingsplan?

Antwoord 17

Momenteel wordt tussen de Convenantpartners overlegd over de wijze waarop met de beperkte financiële middelen voor het natuurbeleid wordt omgegaan en de gevolgen die dat heeft voor de in 2005 afgesproken natuurdoelstelling. Dit heeft geleid tot vertraging in de verwerving van gronden. Dit laat onverlet dat in het realiseren van het doel een onteigeningstitel op basis van een provinciaal inpassingsplan nog steeds een optie is.

Vraag 18.

Wanneer is de nadere analyse van de consequenties van het realiseren van de doelen van de beleidsbijstellingen bij het ministerie van EL&I als onderdeel van de stelselwijziging Natuur en landschap gereed?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 18

Zie het antwoord op vraag 3.

Vraag 19.

Hoe ziet de overeenstemming met de opdrachtnemer in stuwpand Grave over de meerkosten ten gevolge van het aantreffen van niet gesprongen explosieven eruit en zitten hier financiële consequenties aan vast?

Antwoord 19

Met de opdrachtnemer van het werk aan stuwpand Grave is overeengekomen dat de werkzaamheden onder beveiligde condities worden uitgevoerd. De productiesnelheid van het beveiligde materieel is lager waardoor de einddatum is verschoven naar mei 2013. De financiële consequenties die hieraan verbonden zijn komen ten laste van het deelproject Zandmaas, aangezien het hier een afwijking van de oorspronkelijke contractuele afspraken met de aannemer betreft. Hiervoor was een risicoreservering opgenomen.

Vraag 20.

Wanneer komt de aanvoer van specie uit de zomerbedverdieping Grave, die niet is uitgevoerd vanwege de mogelijke aanwezigheid van niet gesprongen explosieven, op gang, en heeft dit financiële consequenties

Antwoord 20

Sinds eind 2011 voert de opdrachtnemer werkzaamheden uit onder beveiligde condities. De vrijkomende vermarktbaar specie wordt naar Moerdijk afgevoerd om te worden verwerkt tot zand en grind. De afvoer van niet-vermarktbaar grond naar Lomm is voorsnog niet voorzien. Er is voor gekozen om de niet-vermarktbaar specie niet te ontgraven. De financiële consequenties van dit minderwerk zijn afgehandeld als onderdeel van de overeenstemming met de opdrachtnemer.

Vraag 21.

Hoe dragen u en andere autoriteiten er zorg voor dat de communicatie met inwoners van het werkgebied goed en zorgvuldig verloopt? Worden inwoners betrokken bij de ontwikkeling van natuur- en rampenplannen in het Grens- en Zandmaasgebied? Hoe vaak worden er inspraakmomenten georganiseerd en wat doen de betrokken overheden met de suggesties van inwoners?

Antwoord 21

De communicatie is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat Maaswerken, de opdrachtnemers en de bevoegde gezagen. Hierbij worden verschillende middelen ingezet om inwoners te informeren zoals informatieavonden, nieuwsbrieven en internet. Daar waar sprake is van plannen en/of vergunningen gelden de gebruikelijke inspraakmogelijkheden.

Vraag 22.

Kunt u al meer informatie geven over de uitkomsten van de Vlaamse haalbaarheidstudie over de "resterende flessenhalzen" in de Maas en van de Nederlandse studie naar gevolgen van de optimalisaties? Wat betekenen de uitkomsten van deze studies concreet voor de Grensmaas- en Zandmaasprojecten?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 22

De voorlopige uitkomsten van de Vlaamse haalbaarheidstudie over de "resterende flessenhalzen" in de Maas doen verwachten dat er enkele locaties zijn waar op relatief korte termijn maatregelen genomen kunnen worden ter verhoging van de Vlaamse en Nederlandse veiligheid. Eveneens zijn er voorlopige uitkomsten van de Nederlandse studie naar de gevolgen van de optimalisaties (Consortium Grensmaas). Met name de locatie Urmond vraagt om verdere ontwerptimalisaties. Dit laatste gebeurt uiteraard in afstemming met Vlaanderen ten einde het Vlaamse voorbehoud ten aanzien van de door Nederland goedgekeurde wijzigingen op het Grensmaasplan van het Consortium Grensmaas weg te nemen. De eindresultaten van beide onderzoeken en het afstemmen op welke locaties ingezet wordt, worden in september / oktober 2012 verwacht.

Vraag 23.

Wanneer zijn de gevolgen in kaart gebracht die mogelijk optreden bij de door het Consortium Grensmaas gewenste optimalisaties bij de Vlaamse Boertienlocaties?

Antwoord 23

Het gaat om de gevolgen die de optimalisaties hebben voor het Vlaamse deel van de Gemeenschappelijke Maas. Ik verwijs hiervoor naar het antwoord op vraag 22.

Vraag 24.

Om welke afzonderlijke aanpassingen van het programma van eisen gaat het precies bij de verplichtingen van € 34,2 miljoen die uit de Uitvoeringsovereenkomst met Consortium Grensmaas voortvloeien? Welke afzonderlijke bedragen zijn hiermee gemoeid? Wanneer zijn deze aanpassingen in het Programma van Eisen, waarvoor de staat € 34,2 miljoen moet betalen, duidelijk geworden en waarom zijn deze niet eerder als tegenvaller gemeld?

Antwoord 24

Het gaat hier bijvoorbeeld om de aanpassingen van het ontwerp van de locatie Itteren (€ 12,5 mln.), het aanleggen van kades t.b.v de realisatie van de hoogwaterdoelstelling in 2017 (€ 10 mln.), de gevolgen van de aanleg van drempels en drainage (€ 3 mln.)

Vanaf de 16e Voortgangsrapportage heb ik aan u gemeld dat er op basis van artikel 15.3 uit de Uitvoeringsovereenkomst uit 2005, het Consortium Grensmaas notificaties in het project heeft gemeld. De Convenantpartners zijn vervolgens in overleg gegaan over de ontvankelijkheid van deze tegenvallers en hebben gekeken naar de oorzaken van de genoemde notificaties.

Aanvankelijk sloten partijen niet uit dat de door het Consortium Grensmaas gemelde tegenvallers zich gaandeweg de uitvoering van het project (deels) zouden kunnen oplossen. In de loop van 2011 werd echter duidelijk dat dit helaas niet het geval was en is de problematiek afgewikkeld en meegenomen in de afspraken die eind 2011 met het Consortium Grensmaas zijn gemaakt.

Vraag 25.

Hoe verhouden de verplichtingen van de Staat aan Consortium Grensmaas zich tot het tot nu toe gehanteerde algemene uitgangspunt dat het CG het project voor eigen rekening en risico realiseert en dat financiële compensatie niet aan de orde is omdat het uitgangsprincipe 'zelfrealisatie' is?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016

Antwoord 25

Er is niet afgeweken van het principe van zelfrealisatie omdat de verplichtingen van de Staat richting het Consortium Grensmaas direct voortvloeien uit de in juli 2005 gesloten overeenkomst. De uit de overeenkomst van december 2011 voortvloeiende betalingsverplichting betreft een compensatie voor onvolkomenheden in het programma van eisen bij de overeenkomst van juli 2005. Dat programma van eisen is door de Overheid opgesteld. In de overeenkomst van juli 2005 is ook uitdrukkelijk bepaald dat de Overheid verantwoordelijk is voor het programma van eisen. De overheid is daarmee verantwoordelijk voor de nadelige gevolgen die voortvloeien uit onvolkomenheden in het programma van eisen. Compensatie daarvoor tast het beginsel van zelfrealisatie niet aan.

Vraag 26.

Waarom hebt u deze forse en niet meer te vermijden tegenvaller niet opgenomen in het financiële overzicht van de Grensmaas ultimo 2011, bijvoorbeeld in tabel 13 over risico's en impact?

Antwoord 26

De wijzigingen bij het deelproject Grensmaas als gevolg van de in 2011 gesloten overeenkomsten met Consortium Grensmaas worden in 2012 in de Rijksbegroting verwerkt. Dit vindt plaats nadat deze verplichting een juridisch bindend karakter heeft gekregen door het tekenen van de overeenkomsten door alle partijen. In de volgende voortgangsrapportage wordt de mutatie zichtbaar in de overzichten van budgetten, prognose eindstand, kasritme, uitgaven en verplichtingen.

Vraag 27.

Waarom merkt de accountantsdienst het niet opnemen van deze tegenvaller van € 34,2 miljoen niet aan als een onvolledigheid in de financiële verslaglegging?

Antwoord 27

De departementale Auditdienst (sinds 1 mei 2012 Auditdienst Rijk) heeft vastgesteld dat de nadere overeenkomst met het Consortium Grensmaas, waarin de € 34,2 miljoen is geregeld, eerst in januari 2012 door alle partijen is ondertekend. De verplichting van € 34,2 miljoen is daarom niet in 2011 in de financiële administratie en de financiële verantwoording opgenomen maar zal in 2012 daarin worden verwerkt. De peildatum van de 21^e voortgangsrapportage is 31 december 2011. Bovendien heeft de departementale Auditdienst vastgesteld dat in paragraaf 2 onderdeel 'Zand- en Grindmarkt' van de 21^e voortgangsrapportage het bedrag van € 34,2 miljoen is vermeld en dat in paragraaf 5.4 van de voortgangsrapportage het volgende is vermeld: 'De wijzigingen bij Grensmaas als gevolg van de gesloten overeenkomsten met Consortium Grensmaas, worden in 2012 in de Rijksbegroting verwerkt. Dit zal in de volgende voortgangsrapportage zichtbaar zijn in de overzichten van budgetten, prognose eindstand, kasritme, uitgaven en verplichtingen.' De Auditdienst is op

grond van vorengenoemde feiten van oordeel dat er geen sprake is van een onvolledigheid in de financiële verslaglegging.

Vraag 28.

Hoe wordt deze tegenvaller van € 34,2 miljoen voor het Consortium Grensmaas gedekt?

Antwoord 28

Deze verplichting is gedekt binnen de begroting van I&M.

Vraag 29.

Waarom biedt u het Consortium Grensmaas de mogelijkheid om € 40 miljoen te lenen van de Staat? Tegen welk onderpand? In hoeverre gaat hier precedentwerking van uit?

Antwoord 29

Met de leningovereenkomst is een mogelijkheid voor het Consortium Grensmaas gecreëerd om in de toekomst, indien het nodig mocht blijken, te lenen bij de Staat. Het is thans nog niet gezegd dat Consortium Grensmaas ook daadwerkelijk gebruik zal maken van de mogelijkheid om geld te lenen.

Mocht het Consortium Grensmaas gebruik maken van deze faciliteit dan gebeurt dat onder marktconforme voorwaarden en op voorwaarde dat de bezittingen van Consortium Grensmaas aan de Staat worden verhypothekerd danwel in onderpand worden gegeven. Gezien het unieke karakter van dit omvangrijke Grensmaasproject is het risico van precedentwerking afwezig dan wel uiterst beperkt.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/1016